

*До разової спеціалізованої вченої ради ДФ 70.895.052
Хмельницького університету управління
та права імені Леоніда Юзькова*

ВІДГУК

офіційного опонента

**доктора юридичних наук, професора
СТЕФАНЧУКА Миколи Олексійовича**

на дисертацію

Галаш Альбіни Олександрівни

на тему

**«Усиновлення дітей громадянами України,
які проживають за її межами та іноземцями»,**

**подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Після вивчення дисертаційного дослідження здобувачки наукового ступеня доктора філософії Галаш Альбіни Олександрівни «Усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями» та її праць, опублікованих за темою дисертації можна з впевненістю говорити про актуальність даного дослідження. Попри те, що правовий інститут усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями отримав правове втілення у сімейному законодавстві після прийняття чинного Сімейного кодексу України, окремі його елементи простежуються в більш ранніх правових документах. Тематика міжнародного усиновлення вже ставала предметом дослідження на рівні окремих дисертацій та наукових статей, однак значна частина правового матеріалу, викладеного у рецензованій дисертації є новою і викликана наявністю ряду теоретико-

правових та прикладних проблем у зазначеній сфері, що обумовлює інтерес дослідників до цієї теми.

Поява цієї роботи є своєчасною як для науки сімейного права, так і для нормотворчої та правозастосовчої діяльності, зважаючи на дискусійний характер багатьох положень, що складають інститут усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями, зважаючи на обставини, викликані повномасштабним вторгненням росії на територію України, що зумовили необхідність розроблення особливих правових механізмів захисту дітей, які стали сиротами або дітьми, позбавленими батьківського піклування через війну, в тому числі шляхом здійснення їх міжнародного усиновлення, якщо їх усиновлення громадянами України, які постійно проживають в Україні не є можливим. Також процес вступу України до Європейського Союзу зумовлює необхідність проведення робіт щодо врахування європейського досвіду при реформуванні законодавства України, в тому числі з питань здійснення міжнародного усиновлення. Також можемо зазначити на тому, що тематика усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями залишається дискусійним в сімейно-правовій доктрині і до цього часу зберігає свою актуальність, про що свідчать численні наукові публікації, конференції та круглі столи. На вирішення основної проблеми – комплексне дослідження теоретико правових та прикладних питань здійснення усиновлення дітей громадянами України, які проживають за межами України та іноземцями, удосконалення законодавства у зазначеній сфері дослідження спрямоване рецензоване дисертаційне дослідження.

У зв'язку із вище викладеним, можна констатувати, що системний науковий аналіз проблемних питань здійснення усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями є необхідним та своєчасним, а обрана авторкою тематика дисертаційного дослідження є актуальною і такою, що дозволяє удосконалити окремі положення правової доктрини у цій сфері.

Дисертація виконана відповідно до наукових тем кафедри цивільного права та процесу на 2017-2023 роки «Актуальні питання правового регулювання особистих немайнових та майнових відносин у контексті приведення законодавства України до європейських стандартів» (державний реєстраційний номер 0117U000105) та на 2024–2030 роки «Актуальні питання правового регулювання здійснення та захисту особистих немайнових і майнових прав суб'єктів приватного права» (державний реєстраційний номер 0124U002539), що є складовими частинами наукової теми Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова на 2017-2026 роки (державний реєстраційний номер 01178U000103).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом наукових праць, сімейного та цивільного процесуального законодавства, а також матеріалів судової практики.

Слід відмітити грамотне виокремлення об'єкта та предмета дослідження, що дозволило дисертантці сформулювати завершену наукову ідею, обґрунтувати авторські твердження та пропозиції. Метою роботи є розроблення науково теоретичної концепції сучасного розуміння теоретико-правових та прикладних засад усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями, виявлення основних проблем, а також формування наукових висновків та пропозицій стосовно вдосконалення чинного сімейного законодавства у даній галузі дослідження. Вказану мету вдалося досягти шляхом вирішення таких завдань: здійснення аналізу поняття та правової природи інституту усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями; дослідження розвитку законодавства, яке діяло на українських землях, з питань усиновлення дітей іноземцями або за кордоном, аналіз міжнародного та європейського досвіду правового регулювання усиновлення дитини громадянами, які проживають за кордоном або іноземцями, в тому числі за законодавством держав Європейського Союзу та

законодавством Республіки Молдова; розкриття процедурного порядку провадження діяльності щодо усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями; дослідження особливостей вирішення справи про усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями судом, особливостей перегляду рішень про міжнародне усиновлення; аналіз особливостей провадження діяльності з усиновлення дітей, які перебувають за кордоном в умовах воєнного стану; дослідження правових основ захисту прав дітей, усиновлених громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями судом та консульськими установами; виділення науково-обґрунтованих пропозицій по вдосконаленню норм сімейного законодавства, якими врегульовано питання усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями.

Проблеми, які розкриті у дисертаційній роботі, проаналізовані на високому методологічному рівні, що в значній мірі обумовлено достатньою широкою дослідженою джерельною базою. Зміст кваліфікаційної наукової праці А. О. Галаш свідчить про ґрунтовне опрацювання чинного законодавства, монографій, статей у фахових виданнях, матеріалів судової практики.

Під час дослідження дисертанткою було застосовано систему методів наукового пізнання, у тому числі загальнонаукові (діалектичний, формально-логічний, системно-структурний) та спеціальні (історико-правовий, порівняльно-правовий). Застосування вказаних методів доцільно та у взаємозв'язку дозволило не тільки досягти поставленої мети та задач дослідження, але й обґрунтувати авторські висновки, розробити пропозиції щодо удосконалення сімейного законодавства України.

Структура дисертації обумовлена метою, об'єктом і предметом дослідження. Дисертація складається з анотації, вступу, 3 розділів, які охоплюють 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Перший розділ роботи авторка присвятила дослідженню теоретико-правових засад усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями. Зокрема, дисертантка обґрунтувала, що усиновлення дитини іноземцем або громадянином України, що проживає за кордону може розглядатися як: особливий інститут сімейного права, який врегульовує три групи правовідносин: а) правовідносини між особою, яка бажає усиновити дитину та органом, уповноваженим здійснювати провадження діяльності у сфері усиновлення дитини; б) правовідносини між особою, яка подала заяву про усиновлення дитини та відповідним юрисдикційним органом, який розглядає справу про усиновлення і приймає відповідне рішення, за відповідною участю у них Національної соціальної сервісної служби України, органу опіки та піклування, родичів усиновлювача, рідних батьків усиновленої дитини, кровних родичів усиновленої дитини, інших учасників правовідносин щодо влаштування дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування; в) правовідносини, що виникають за участю усиновлювача щодо здійснення ним обов'язків щодо виховання та утримання усиновленої дитини та здійснення нагляду уповноваженим органом за станом виконання цих обов'язків усиновлювачів; як юридичний акт суду або іншого уповноваженого юрисдикційного органу, що приймає рішення про усиновлення та усиновлювача, що вчиняє юридично значимі дії для здійснення процесу усиновлення; як юридичний факт правостворюючого та правоприпиняючого характеру; як юридична процедура; як акт соціального характеру (форму влаштування дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування), в результаті якого забезпечуються права на материнство, батьківство і належне сімейне виховання, як спосіб захисту відповідних сімейних прав усиновлювача та усиновленої дитини. Авторка правильно виділила загальні та спеціальні ознаки усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями як інституту сімейного права є, в тому числі ті ознаки, які стосуються усиновлення дитини, яка є громадянином України і проживає за її межами, а також усиновлення

дитини, яка є громадянином України іноземцем. Позитивно можна відзначити проведене авторкою дослідження стану правового регулювання усиновлення дітей особами, які проживають за межами держави та іноземцями, а також міжнародний та європейський досвід правового регулювання усиновлення дитини громадянами, які проживають за кордоном або іноземцями.

В розділі другому дисертації А. О. Галаш дослідила процесуальні аспекти усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями, а саме: особливості здійснення провадження діяльності щодо усиновлення у правовідносинах, що передують вирішенню справи про усиновлення дітей іноземцями та громадянами України, які проживають за межами України, практичні питання вирішення справ про усиновлення дітей іноземцями та громадянами України, які проживають за її межами і прийняття відповідних рішень судом чи консульською установою, особливості провадження діяльності з усиновлення дітей громадянами, які перебувають за кордоном та іноземцями в умовах правового режиму воєнного стану. Зроблено обґрунтовані висновки про те, що провадження діяльності щодо усиновлення у правовідносинах, що передують вирішенню справи про усиновлення дітей іноземцями та громадянами України, які проживають за межами України можна розглядати як досудовий процес усиновлення дитини, за умови, якщо дитина проживає на території України, або процес усиновлення, що передує вирішенню справи про усиновлення у випадку усиновлення дитини, яка проживає за межами України, оскільки в другому випадку прийняття рішення про усиновлення здійснюють консульські установи (якщо дитина є громадянином України) або інші уповноважені органи (якщо дитина є громадянином іншої держави і міжнародне усиновлення підпорядковується законодавству іншої держави). Авторка провела наукове дослідження основних теоретико-правових та прикладних проблем, що виникають під час процесу усиновлення дитини, що передує вирішенню справи про усиновлення, а також власне – під час вирішення такої справи судом або консульською установою. Також авторка дослідила питання провадження діяльності з

усиновлення дітей громадянами, які перебувають за кордоном та іноземцями в умовах правового режиму воєнного стану. Зокрема, авторка пропонує поновити можливість здійснення міжнародного усиновлення на час дії режиму воєнного стану, за винятком випадків усиновлення дитини громадянами України, які проживають на території держави-агресора або держав, які здійснюють сприяння державі-агресору, а також іноземцями, що є громадянами держави-агресора або однієї з держав, які здійснюють сприяння державі-агресору.

Дослідження питання захисту прав дітей, усиновлених громадянами України, які проживають за межами України та іноземцями знайшло своє висвітлення у третьому розділі дисертації. Здобувачка приходить до цілком вірного висновку про те, що захист прав усиновленої дитини здійснюється судом шляхом застосування при ухваленні відповідного судового рішення ряду способів захисту сімейних прав та інтересів учасників правовідносин, що виникли у зв'язку із усиновленням дитини, може бути як наступним (стосуватися забезпечення дотримання та захисту прав уже усиновлених дітей), так і попереднім (стосуватися забезпечення найкращих інтересів дитини, що усиновлюється під час розгляду та вирішення справи про усиновлення дитини). Саме усиновлення дитини громадянином України, який проживає за межами України чи іноземцем, що здійснюється на підставі відповідного рішення суду або консульської установи є способом захисту прав дитини, позбавленої батьківського піклування; також судовими способами захисту уже усиновлених дітей є анулювання правовідносин у сфері усиновлення (через визнання усиновлення недійсним), їх припинення (через скасування усиновлення або позбавлення усиновлювача батьківських прав). Ці способи захисту сімейних прав та інтересів усиновленої дитини є загальними і стосуються як випадків усиновлення дитини громадянами України, які проживають на її території, так і усиновлення дитини громадянами України, які проживають за межами України або іноземцями. Крім цього, способом захисту сімейних прав та інтересів дитини, усиновленої

громадянином України, який проживає за межами України або іноземцем є здійснення нагляду за дотриманням прав усиновленої дитини з боку консульської установи, якщо дитина проживає за кордоном або служби у справах дітей, якщо вона проживає в Україні.

У висновках за результатами проведеного дослідження сформульовано низку теоретичних положень, а також пропозицій і рекомендацій для законодавчого регулювання окремих питань усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями.

Таким чином, структура дисертаційного дослідження логічна, розділи та підрозділи взаємопов'язані між собою. Обрана структура дисертації дозволила здобувачці продемонструвати глибинні знання у сфері сімейно-правового регулювання усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями та кращим чином дослідити теоретико-правові та прикладні проблеми у зазначеній сфері дослідження.

При розподілі основного тексту розділів на підрозділи авторка дотрималася таких вимог як пропорційність і доцільність. Дисертантка послідовно виклала матеріал, співвідносячи загальнотеоретичні та практичні питання, що дозволило сформулювати наукові висновки та запропонувати пропозиції до зміни сімейного законодавства України.

Варто також зауважити, що дисертаційна робота виконана із дотриманням наукового стилю, характеризується логічним та послідовним викладом думок автора. Здобувачці вдалося сформулювати авторське бачення сутності усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями як особливого сімейно-правового інституту шляхом опрацювання значної кількості вітчизняних науково-теоретичних та монографічних робіт у сфері регулювання сімейних правовідносин, з одночасним дотриманням принципу толерантності ведення наукової дискусії.

Отже, можемо стверджувати про високу достовірність отриманих результатів дисертаційного дослідження, обґрунтованість отриманих

висновків, їх практичне значення. Обсяг роботи відповідає встановленим вимогам, а сформульовані положення та висновки достатньо обґрунтовані.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Наукова новизна дисертації Галаш Альбіни Олександрівни полягає в тому, що робота є першим в Україні комплексним науковим дослідженням теоретико правових та прикладних питань здійснення усиновлення дітей громадянами України, які проживають за межами України та іноземцями. За результатами проведеного дослідження сформульовано та обґрунтовано низку наукових положень, що виносяться на захист. При написанні дисертаційного дослідження автором враховані положення як національного законодавства, так і законодавчих положень окремих зарубіжних держав, таких як Болгарія, Естонія, Іспанія, Латвія, Молдова, Німеччина, Польща, Румунія, Словаччина, Угорщина, Франція, Чехія, Швейцарія. Завдяки тому, що авторка критично проаналізувала теоретичний та практичний матеріал їй вдалося оновити підхід до дослідження значного кола проблем у сфері усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями.

Більшість положень і висновків, що винесені автором на захист, є новими або містять достатню частку новизни.

Зокрема, А. О. Галаш пропонує передбачити можливість скасування усиновлення, якщо рішення про усиновлення, прийняте консульською установою порушує права та законні інтереси усиновлювача, усиновленої дитини, її батьків, при цьому підсудність цієї категорії справ визначати відповідно до правил визначення підсудності справ за участю громадян України, якщо обидві сторони проживають за її межами, тобто така підсудність повинна визначатися Верховним Судом.

Аргументованою здається пропозиція дисертантки передбачити у Сімейному кодексі України, якщо звичай національної меншини, до якої належать усиновлювачі або один з них не передбачає використання по

батькові, за заявою усиновлювачів по батькові усиновленої особи може бути виключене.

Раціональною видається думка дисертантки про те, що проблемним є відсутність визначення процедури вирішення справи про усиновлення консульською установою (в частині визначення вимог щодо присутності при вирішенні відповідної справи осіб, які подали заяву про усиновлення, дитини, яка усиновлюється, необхідності надання згоди дитиною, що усиновлюється на її усиновлення, згоди батьків дитини на її усиновлення, згоди закладу, в якому перебуває дитина, яка не має батьків, переліку обставин, які повинні бути враховані консульською установою при ухваленні рішення про усиновлення дитини, яка проживає за межами України).

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження А. О. Галаш полягає у можливості використання висновків та пропозицій дисертації як підґрунтя для подальших загальнотеоретичних наукових досліджень інституту усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями, при вирішенні спорів, що виникають із сімейних правовідносин, для удосконалення сімейного законодавства в частині правового регулювання усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями, а також при викладанні навчальних дисциплін «Сімейне право», «Проблеми сімейного права».

Акт про реалізацію результатів наукових досліджень в освітній процес Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова від 30.04.2024 року та Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Галаш Альбіни Олександрівни у законотворчу діяльність від 09.05.2024 року № 04-26/18-2024/102537 (1560525), що додаються до дисертації додатково підтверджують теоретичне та практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження.

Повнота викладу положень дисертації в роботах, опублікованих автором. Основні положення і висновки дисертаційного дослідження

достатньо висвітлені у публікаціях 3 наукових статей у наукових виданнях України, які є фаховими з юридичних наук, а також у 1 науковій статті у наукових періодичних виданнях іншої держави та 6 тезах доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Зміст вказаних публікацій відображає основні результати дослідження та свідчить про їх належну апробацію.

У дисертаційному дослідженні не виявлено порушення академічної доброчесності, ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного дослідження. Текст дисертації містить посилання на використані при проведенні дослідження наукові результати, ідеї, публікації інших авторів.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

За результатами ознайомлення із текстом дисертації можна відзначити, що детальний та виважений підхід до обраної тематики дозволив А. О. Галаш сформулювати авторський підхід до вироблення наукової концепції у питанні усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями та висловити певну кількість схвальних пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання досліджуваних відносин.

Поряд із загальною позитивною оцінкою проведенного дослідження, воно не позбавлене окремих спірних положень, які мають дискусійний характер та потребують уточнення або ж додаткової аргументації автора під час публічного захисту та в подальшій науковій діяльності.

1. У п. 7 наукової новизни здобувачка пропонує встановити обов'язок суду при врахуванні матеріального становища особи, яка бажає усиновити дитину відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 224 Сімейного кодексу України забезпечити утримання усиновленої дитини її усиновлювачами в обсязі, не меншому за розмір мінімального рівня доходу на особу, встановленого для регіону країни постійного проживання заявників (або держави громадянської належності заявників або одного з них), за відсутності такого соціального стандарту – в

обсязі, не меншому за розмір прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, передбачений законодавством України). В цьому аспекті виникає питання, яким чином суд повинен встановлювати таку відповідність та який документ має підтверджувати, що матеріальне становище особи дозволяє забезпечити утримання усиновленої дитини на належному рівні. Також виникає запитання, чи не доцільно встановити відповідний обов'язок щодо врахування матеріального становища особи, яка бажає усиновити дитину для забезпечення утримання усиновленої дитини в обсязі, не меншому за розмір мінімального рівня доходу на особу не тільки судом, а й консульською установою, що вирішує питання про можливість усиновлення дитини, яка проживає за межами України.

2. У п. 8 новизни авторка пропонує у справі про усиновлення дитини іноземцем або особою без громадянства передбачити обов'язкову участь представника консульської установи відповідної держави, у разі, якщо усиновлення здійснюється особами, які постійно проживають за межами України. У цьому аспекті виникає запитання, як здобувачка ставиться до можливості усиновлення дитини особами без громадянства (оскільки особи без громадянства на цей час не можуть бути усиновлювачами).

3. Позитивно оцінюючи пропозицію авторки у п. 9 наукової новизни щодо впровадження оскарження рішення консульської установи про усиновлення дитини у разі, якщо воно порушує права та інтереси усиновлювачів та усиновленої дитини. Авторка пропонує передбачити два порядки такого оскарження: адміністративний до Міністерства закордонних справ України та судовий – в порядку скасування усиновлення до відповідного місцевого загального суду. В той же час, фактично при оскарженні рішення консульської установи про усиновлення дитини у разі, якщо воно порушує права та інтереси усиновлювачів та усиновленої дитини маємо по суті оскарження правового акту суб'єкта владних повноважень як протиправного. Чи не доцільно було передбачити можливість оскарження рішення консульської установи про усиновлення дитини у разі, якщо воно порушує

права та інтереси усиновлювачів та усиновленої дитини в порядку адміністративного судочинства.

4. Позитивно відзначаємо пропозицію авторки щодо розблокування міжнародного усиновлення на період правового режиму воєнного стану при збереженні обмежень для осіб, які проживають на території держави-агресора або держав, які здійснюють сприяння державі агресору, або іноземці, що є громадянами держави-агресора або однієї з держав, які здійснюють сприяння державі-агресору (п. 15 наукової новизни дисертації). Однак, ця пропозиція потребує уточнення: по-перше, чи це обмеження має стосуватися лише періоду правового режиму воєнного стану чи певного часового проміжку після його скасування; по-друге, невизначеним залишається поняття «держави, які здійснюють сприяння державі-агресору»; по-третє, чи відповідні обмеження на здійснення міжнародного усиновлення мають поширюватися на випадки усиновлення дітей особами, які хоч і не є громадянами держави-агресора або однієї з держав, які здійснюють сприяння державі-агресору, однак проживають на тимчасово окупованій території.

5. Поза увагою дисертантки залишилися процесуальні аспекти вирішення справи про усиновлення консульською установою, а саме питання процедури вирішення справи про усиновлення, вимог щодо присутності при вирішенні відповідної справи осіб, які подали заяву про усиновлення, дитини, яка усиновлюється, необхідності надання згоди дитиною, що усиновлюється на її усиновлення, згоди батьків дитини на її усиновлення, згоди закладу, в якому перебуває дитина, яка не має батьків тощо. Авторці слід детальніше обґрунтувати свою позицію щодо цього питання.

Підсумовуючи вище викладене, необхідно відмітити, що висловлені критичні зауваження та рекомендації стосуються дискусійних питань окремих положень дисертації і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке має науково-теоретичне і практичне значення.

Представлена дисертаційна робота засвідчує надзвичайну широту дослідницьких питань, піднятих авторкою, тому дискусійність її окремих положень, побічне охоплення увагою дослідниці тих чи інших питань є цілком об'єктивним наслідком проведеної роботи. Тим більш, що неоднозначність окремих положень, їхнє недостатнє висвітлення у науковій праці притаманно будь-якій творчій праці, зокрема науковій роботі, представленої на здобуття наукового ступеню доктора філософії із зазначеного напрямку дослідження. Тому авторці пропонується в подальшому здійснити творчий пошук відповідей на висловлені зауваження та побажання щодо даної роботи.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Детальне ознайомлення з положеннями дисертаційного дослідження А. О. Галаш «Усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями», дозволяє стверджувати, що воно ґрунтується на сучасній методологічній базі, основою якої стало використання широкого арсеналу загальнофілософських, загальнонаукових та спеціальних методів пізнання правових явищ. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертанткою наукових працях, а також за оформленням дисертація відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії і встановлені у пунктах 5–8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40.

Ознайомлення з дисертацією А. О. Галаш свідчить про доцільність присудження їй спеціалізованою вченою радою наукового ступеня доктора філософії в галузі права, оскільки вона набула теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей,

розв'язання комплексних проблем у галузі професійної діяльності, оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, а також здійснила власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне, практичне значення (п. 6 зазначеного Порядку).

На підставі викладеного вважаю, що дисертаційне дослідження Галаш Альбіни Олександрівни на тему: «Усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові теоретично обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують важливу наукову проблему у формі виробленої науково-теоретичної концепції сучасного розуміння теоретико-правових та прикладних засад усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами та іноземцями, а авторка дисертації – Галаш Альбіна Олександрівна, за результатами і на підставі публічного захисту в установленому порядку, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

**доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник
відділу методології євроінтеграції приватного права
Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України,
заслужений юрист України**

Микола СТЕФАНЧУК